Sociological Analysis of Social Factors Affecting Participatory Interaction of Members of Production Cooperatives in Lorestan Province

Hemat Rahimi: PhD Student of sociology, Islamic Azad university of Dehaghan, Isfahan, Iran. hematerahimi@yahoo.com

Asghar Mohamadi*: Assistant professor, sociology department, Islamic Azad university of Dehaghan, Isfahan. Iran. asghr.mo.de@gmail.com

Mansour Hagightian: Associate professor, sociology department, Islamic Azad univercity of Dehaghan, Isfahan, Iran. mansour_hagighatian@yahoo.com

Abstract

Introduction: The basis of a cooperative company is based on the participation of members in the cooperative affairs office, and this partnership is affected by several factors, including social factors. In this regard, the present study was conducted to investigate the social factors affecting the participatory action of members of production cooperatives in the city of Lorestan.

Methods: This research was conducted in a survey method and an applied research objective. The statistical population of the study was composed of members of active productive cooperatives of Lorestan province in 2017 and five-hundred-ninety-one of them were selected as samples based on Cochran formula. The research instrument was a questionnaire which face validity was determined by reviewing the views of fifteen members of the studied cooperatives outside the original sample, and the validity and reliability of the content of the research tool was determined by reviewing the views of three members of the university faculty and eight experts from the cooperative sector and the content validity ratio (CVR), 0.85, Cronbach's alpha of 0.73 was obtained. Data analysis and descriptive statistics were used in descriptive and inferential statistics using SPSS and AMOS software.

Results: The results of the regression test of the research variables and the analysis of the structural equations of the research model indicate that there is a direct and significant relationship between the independent variables of research social trust, social cohesion, accountability, shared beliefs of members and dependent variables participatory action of members in production cooperatives.

Conclusions: Regarding the results of regression test and analysis of structural equations that indicate a meaningful relationship between independent variables of research and dependent variable, and the direct correlation between these variables, it can be stated, with increasing the level of each studied social factors, the level of participation of members of the production cooperatives also increases.

Keywords

Production Cooperatives

Participation

Social Trust

Social Integrity

*Corresponding Author

Study Type: Original
Received: 09 Jan 2019
Accepted: 07 Mar 2019

Please cite this article as follows: Rahimi H, Mohamadi A, and Hagightian M. Sociological analysis of social factors affecting participatory interaction of members of production cooperatives in lorestan province. Quarterly journal of social work. 2019; 8 (1); 45-52

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]

تحلیل جامعه‌شناختی عامل‌های اجتماعی موثر برکنش مشارکتی اعضای تعاونی‌های تولیدی استان لرستان

همت رحیمی: دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گرایش اقتصادی وتوسعه دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان اصفهان، ایران. hematerahimi@yahoo.com
اصغر محمدی*: استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان اصفهان، ایران. asghar.mo.de@gmail.com
منصور حقیقتیان: دانشیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهاقان اصفهان، ایران. mansour_hagighatian@yahoo.com

واژگان کلیدی

تعاونی‌های تولیدی

مشارکت

اعتماد اجتماعی

انسجام اجتماعی

چکیده

مقدمه: اساس یک شرکت تعاونی بر مشارکت اعضا در اداره امور تعاونی استوار است. این مشارکت متاثر از عوامل متعددی ازجمله عامل‌های اجتماعی می‌باشد . در همین راستا پژوهش حاضر با هدف بررسی عامل‌های اجتماعی موثر بر کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی دراستان لرستان انجام شده است.

روش: جامعه‌آماری این پژوهش پیمایشی کاربردی را اعضا تعاونی‌های تولیدی فعال استان لرستان در سال ۱۳۹۶ تشکیل داده‌اند. تعداد پانصد و نود و یک نفر از آن‌ها براساس فرمول کوکران به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه بود که روایی صوری آن از طریق بررسی نظر پانزده نفر از اعضای تعاونی‌های مورد مطالعه خارج از نمونه اصلی، تعیین شد و روایی محتوای آن نیز با بررسی دیدگاه سه نفر از اعضای هیت علمی دانشگاه و هشت نفر از کارشناسان خبره بخش تعاون با استفاده از نسبت اعتبار محتواCVR هشتاد و پنج صدم و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ هفتاد و سه صدم برآورد گردید. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی واستنباطی در قالب نرم افزارهایSPSS وAMOS استفاده شده است.

نتایج: یافته‌های پژوهش حاصل از آزمون رگرسیون و تحلیل معادلات ساختاری مدل تحقیق حاکی از وجود رابطه مستقیم ومعنی‌دار بین اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسولیت‌پذیری، باورهای مشترک اعضا با کنش مشارکتی اعضا در تعاونی‌های تولیدی بود.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج آزمون رگرسیون و نیز تحلیل معادلات ساختای حاکی از ارتباط معنادار بین اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسولیت‌پذیری، باورهای مشترک اعضا و کنش مشارکتی اعضا و نیز وجود همبستگی مستقیم بین متغیرهای مزبور، می‌توان بیان داشت، با افزایش میزان و سطح هر کدام از عامل‌های اجتماعی مورد مطالعه میزان و سطح مشارکت اعضا تعاونی‌های تولیدی در اداره امور تعاونی نیز افزایش می‌یابد.

* نویسنده مسئول
نوع مطالعه: پژوهشی
تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۱۹
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۲/۱۶

نحوه استناد به مقاله: همت رحیمی. اصغر محمدی، منصور حقیقتیان. تحلیل جامعه‌شناختی عامل‌های اجتماعی موثر برکنش مشارکتی اعضای تعاونی‌های تولیدی استان لرستان. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۱۳۹۷؛ ۸ (۱): ۵۲-۴۵

[Downloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]

مقدمه

مشـــارکت، درگیری ذهنی و عاطفی اشـــخاص در موقعیت‌های گروهی اســـت که آنان را بر می‌انگیزد تا برای دستیابی به هدف‌های گروهی، یکدیگر را یاری دهند و در مسولیت کار شریک شوند. از دیدگاه جامعه‌شناختی، مشارکت عبارت است از تعلق و سهم فرد در گروه و مشارکت فعالانه او در جهت به ثمر رسانیدن یک فعالیت اجتماعی.(۱) به‌طور کلی مشارکت نوعی کنش چند بعدی است، اما در مجموع جوهره اصلی آن تعامل، فعالیت، تاثیرگذاری و تاثیرپذیری است. درگیری در ارزش‌های گروه و همکاری گروهی در تعیین هدف‌های گروه، مظاهر عینی مشارکت را نشان می‌دهند. مشارکت به معنای ایجاد نوعی همبستگی، تعلق و تلاش دسته‌جمعی میان افراد جامعه به‌منظور نیل به یک نظام عادلانه اجتماعی است. از آنجا که تعاون و همکاری از اصول اولیه زندگی اجتماعی است و از گذشته دور به‌عنوان یک ارزش مطرح بوده است، بدین لحظ مشارکت در تعاونی‌ها از مسایل مهم اکثر جوامع در راستای تحقق برنامه‌های توسعه و پیشرفت مطرح می‌باشد.(۲)

بخش تعاون، با رویکرد اقتصادی ـ اجتماعی، تنها بخش اقتصادی است که با تاکید بر ارزش‌های انسانی و تشریک مساعی، رو به سوی اقتصادی مردمی دارد(۳) و یکی از مناسبترین ساز و کارهای مشارکت نظام‌مند مردمی در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی است که اشتغال و معیشت پایدار را برای اقشار آسیب‌پذیر و کم درآمد ایجاد می‌کند.(٤) به‌عبارتی دیگر مشارکت اعضا در تعاونی‌ها به مفهوم دخالت دموکراتیک اعضا دربرنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌هاست، به‌طوری‌که مشارکت اعضا در تصمیم‌گیری‌ها و تدوین برنامه‌های توســعه تعاونی که متاثر از عوامل متعددی از جمله عوامل اجتماعی است، می‌تواند یکی از مهمترین عوامل تاثیرگذار در دستیابی به اهداف و تحقق برنامه‌های از پیش تعیین شده برای شرکت‌های تعاونی باشد. که غفلت از آن می‌تواند کل بخش تعاون به‌خصوص تعاونی‌های مورد مطالعه را با مشکل مواجه سازد. با عنایت به ماهیت نظام تعاونی که مبتنی بر حضور و مشارکت اعضا است، بررسی جامعه‌شناختی عامل‌های اجتماعی موثر بر کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی، موضوعی مهم و قابل تامل می‌باشد.

رابطه احساس تعلق اجتماعی و گسترش ارتباطات در سطح جامعه، در نظریه وفاق اجتماعی دورکیم به بهترین وجه نمود یافته است. او معتقد است، هرجا همبستگی اجتماعی نیرومند باشد، عامل نیرومندی در نزدیک کردن افراد به هم خواهد بود.(۵) وی معتقد است که صفت عام و تعمیم یافته وفاق اجتماعی، شرایط مساعدتری را برای، تعاون اجتماعی و مشارکت سیاسی و اجتماعی فراهم می‌کند که خود می‌تواند به امر توسعه اجتماعی کمک کند.(٦) کلمن درنظریه سرمایه ی اجتماعی عنوان می‌کند، سرمایه اجتماعی دارای دو جز اساسی به نام پیوند و اعتماد است که می‌تواند شامل منابع و امکانات اجتماعی باشد.(۷) منظور از پیوند، ارتباطات و بســتگی‌های فرد با افراد، گروه‌ها و درگیری در شــبکه‌های مختلف اجتماعی است، اعتماد نیز نشــان دهنده اطمینان به هنجارهای کنش در روابط اجتماعی اســت.(۸) میلر نیز، دو نوع کنش فردی و اجتماعی را مطرح نموده و مســولیت‌پذیری و اخلاق مســولیت را لازمه کنش جمعی می‌داند. به نظر میلر، عامل وابستگی افراد به یکدیگر و درگیری آن‌ها در امور گوناگون جامعه، عامل مســولیت‌پذیری اجتماعی می‌باشــد.(۹) همچنیــن، ایزن فیش باین در نظریه کنش موجه بیان می‌کند که اکثر رفتارها به این دلیل انجام می‌شود که مردم به نتایج اعمال خود فکر می‌کنند و برای حصول به پاره‌ای نتایج و پرهیز از برخی دیگر دســت به انتخاب منطقی می‌زنند. نظریه آنان از دو عنصر اصلی تشــکیل شده است. بخش شخصی و بخش اجتماعی که ترکیب آن‌ها پیش‌بینی کننده یک قصد رفتاری است.(۱۰)

نتایج مطالعات احســانی وهمکاران۲۰۱۳، شریف زاده۲۰۱۳، انصاری و همکاران۲۰۱٦، جلودار ملانیا وهمکاران ۲۰۱۷، لادل۱۹۹٤، اینترنام۲۰۰۷، مسی مینگو۲۰۱٤ بیانگر وجود رابطه مستقیم بین مشارکت اعضا در تعاونی‌های تولیدی وعامل‌های اجتماعی می‌باشــد.(۱۱،۱۲،۱۳،۱٤،۱۵،۱٦و۱۷) همچنین مطالعات اســلامی وهمکاران۲۰۱۳، باختر۲۰۱٦، اســکریمژور و همــکاران۲۰۰٦، تایو عبدولهی وهمکاران۲۰۱۱، کیا آو لیانگ ۲۰۱۵ نشــان داد، ابعاد ســرمایه اجتماعی ازجمله عامل‌های اجتماعی موثر بر مشارکت اعضا و موفقیت تعاونی‌های تولیدی می‌باشد. نتایج پیشینه تحقیق گویای وجود رابطه و همبستگی بین عامل‌های اجتماعی و کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی است.(۱۸،۱۹،۲۰،۲۱و۲۲)

با توجه به بررســی‌های انجام شده وشــواهد موجود به‌نظر می‌رسد، عامل‌های اجتماعی از جمله اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مســولیت‌پذیری و باورهای مشــترک اعضا می‌تواند میزان کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی را تحت تاثیر قرار دهد. براین اســاس هدف اصلی این پژوهش شناخت رابطه بین عامل‌های اجتماعی و کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های

wnloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]

تولیدی در استان لرستان بود.

روش

جامعه‌آماری این پژوهش پیمایشی و از نظر هدف کاربردی را اعضا تعاونی‌های تولیدی، ۱۱۴۷ شرکت تعاونی با ۱۰۶۸۸ عضو با گرایش‌های کشاورزی، صنعت، معدن و فرش دست‌بافت استان لرستان، تشکیل داده است. حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران پانصد و نود و یک نفر برآورد گردید. و از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی استفاده گردید. واحد تحلیل در بخش کمی«فرد» می‌باشد. تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی واستنباطی و با استفاده از روش‌های آماری توصیفی واستنباطی به کمک نرم افزارهای SPSS و AMOS انجام گرفت. در انجام پژوهش ملاحظات اخلاق در پژوهش از قبیل محرمانه نگه داشتن اطلاعات، رعایت شرایط و زمان کاری پاسخگویان و اطمینان از رضایت کامل آنان مورد نظر قرار گرفت.

معیارهای ورود و خروج

معیارهای ورود: عضویت در تعاونی‌های تولیدی استان لرستان، تمایل به قرار گرفتن در مطالعه، پاسخگویی کامل به سوالات پرسشنامه و قرار داشتن در سامانه الکترونیکی شرکت‌های تعاونی.

معیارهای خروج: لغو عضویت، حذف نام عضو از سامانه شرکت‌های تعاونی، عدم رضایت از همکاری و پاسخگویی ناقص به سوالات پرسشنامه.

ابزار پژوهش: ابزار گرد آوری داده‌ها در این تحقیق پرسشنامه بود که در طراحی آن علاوه بر توجه و دقت لازم در به‌کارگیری ابعاد و شاخص‌های متغیرهای تحقیق در تنظیم سوالات پرسشنامه، مطالعات انصاری۲۰۱۶ جلودار ملانیا و همکاران۲۰۱۷ مسیم ینگو۲۰۱۴ میرزایی و همکاران۲۰۱۶ و شریف‌زادگان۲۰۱۳ مورد استفاده قرار گرفت. لذا پرسشنامه اولیه در دو بخش: سوالات جمعیت‌شناختی و متغیرهای تحقیق در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت تدوین گردید. بررسی روایی صوری پرسشنامه در یک پانل تخصصی توسط پانزده نفر از اعضای تعاونی‌های مورد مطالعه خارج از نمونه اصلی با هدف تعیین میزان عدم تناسب، سطح دشواری سوالات و ابهام در معانی کلمات انجام گرفت و نظرات اصلاحی آن‌ها در حد تغییرات جزیی اعمال شد. برای تعیین اعتبار محتوا پرسشنامه، نسبت اعتبار محتواCVR مورد استفاده قرار گرفت، که برای این منظور، پرسشنامه در اختیار سه عضو هیت علمی گروه جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد دهاقان اصفهان و هشت کارشناس خبره بخش تعاون شامل سه کارشناس تعاونی‌های کشاورزی، سه کارشناس تعاونی‌های صنعت، یک کارشناس تعاونی‌های معدن و یک کارشناس تعاونی‌های صنایع دستی اداره کل تعاون لرستان قرار گرفت که نظرات خود را در قالب گزینه‌های اساسی است، اساسی نیست ولی مفید است و اساسی نیست ارایه نمایند. پاسخ‌ها بر اساس فرمولCVR محاسبه و با جدول تصمیم‌گیری لاواشی۱۹۷۵ انطباق داده شد. میانگین مقدارCVR محاسبه شده برای گویه‌های متغیرهای اعتماد اجتماعی هشتاد و هفت صدم ، انسجام اجتماعی هفتاد و نه صدم، مسولیت‌پذیری نود و دو صدم، باورهای مشترک هشتاد و پنج صدم و کنش مشارکتی اعضا هشتاد و سه صدم محاسبه گردید و میانگینCVR کل پرسشنامه برابر هشتاد و پنج صدم برآورد گردید که از مقدار پنجاه و شش صدم جدول لاواشی بالاتر است، بنابراین هیچیک از سوالات قابل حذف شناخته نشد. به‌منظور سنجش پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که در یک نمونه سی نفری خارج از نمونه اصلی انجام گرفت. میزان ضرایب آلفای کرونباخ برای متغیرهای مستقل هفتاد و سه صدم:اعتماد اجتماعی هفتاد و یک صدم، متغیر مسولیت‌پذیری هفتاد و دو صدم، متغیر انسجام درونی هفتاد و شش صدم و باورهای مشترک هفتاد و شش صدم و برای متغیر وابسته: کنش مشارکتیهفتاد و چهار صدم به‌دست آمد.

یافته‌ها

مطابق داده‌های جدول شماره دو نتایج آزمون پیرسون بیانگر عدم وجود رابطه معنی‌دار میان متغیرهای جنسیت و وضعیت تاهل اعضا با کنش مشارکتی می‌باشد. به‌عبارت دیگر طبق داده‌های میدانی این پژوهش، بین جنسیت و وضعیت تاهل

wnloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]

جدول(۱) مشخصات دموگرافی نمونه مورد مطالعه

متغیر		فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	۲۰۹	۳۰
	مرد	۳۷۷	۶۵
تاهل	مجرد	۸۱	۱۳/۷
	متاهل	۵۱۰	۸۶/۳
تحصیلات	دیپلم ومتوسطه	۴۱۱	۶۹/۶
	فوق دیپلم و لیسانس	۱۶۳	۲۷/۶
	فوق لیسانس و بالاتر	۱۷	۲/۹
سابقه عضویت	۵ سال وکمتر	۱۶۲	۲۷/۴
	۶ تا ۱۰ سال	۳۴۶	۵۸/۶
	۱۱ تا ۱۵ سال	۸۳	۱۴
سن	۲۱ تا ۳۰ سال	۱۹۸	۳۳/۵
	۳۱ تا ۴۰ سال	۱۹۵	۳۳
	۴۱ تا ۵۰سال	۱۶۴	۲۷/۷
	۵۱ تا ۶۰ سال	۳۴	۵/۸
گرایش تعاونی	کشاورزی	۲۵۴	۴۲/۹
	صنعتی	۲۰۴	۳۴/۶
	معدنی	۴۹	۸/۳
	فرش دست بافت	۸۴	۱۴/۲

جدول(۲) ضریب همبستگی متغیرهای دموگرافیک با کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی

متغیر		کنش مشارکتی	متغیر		کنش مشارکتی
میزان تحصیلات	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۲۵۹-**	سن اعضا	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۱۴۱-**
	سطح معنی داری(.sig)	۰۰۰		سطح معنی داری(.sig)	۰/۰۰۱
گرایش تعاونی	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۱۲۵ **	جنسیت	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۰۰۳-
	سطح معنی داری(.sig)	۰/۰۰۲		سطح معنی داری(.sig)	۰/۹۴۷
سابقه عضویت	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۱۳۱-**	وضعیت تاهل	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۰۲۹-
	سطح معنی داری(.sig)	۰/۰۰۱		سطح معنی داری(.sig)	۰/۴۸۰

جدول(٤) داده‌های شاخص‌های کلی برازش مدل تدوین شده تحقیق و مدل استاندارد

نوع شاخص	شاخص	معادل فارسی شاخص	مدل	
			مدل تحقیق	مدل استاندارد
مطلق	NPAR	پرامترهای آزاد برای مدل تدوین شده	۴۹	۳۷
	CMIN	کای اسکوئر غیرمعنادار	۸۶۶۷/۶۱۷	۸۶۷۵/۳۰۹
	DF	درجه آزادی	۶۵۴	۶۶۶
	p	سطح معنی‌داری	۰	۰
نسبی	RMSEA	شاخص ریشه دوم میانگین مربعات باقی مانده	۰/۰۷	۰/۱۴۳
	CMIN/DF	نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی	۱/۴۸	۳/۰۲
تطبیقی	TLI	شاخص برازش توکر-لویس	۰/۹۰۸	۰
	CFI	شاخص برازش تطبیقی	۰/۹۰۱	۰
مقتصد	PNFI	شاخص برازش مقتصد	۰/۶۱۵	۰
	PCFI	شاخص برازش تطبیقی مقتصد	۰/۷۸۴	۰

شماره دو بیان گردیده است با کنش مشارکتی اعضا دارای ارتباط و همبستگی می‌باشند.

با توجه به اینکه شرط استفاده از آزمون‌های پارامتریک نرمال بودن داده‌های پژوهشی است، بدین منظور آزمون گلوموگروف اسمیرنوف برای تک‌تک متغیرها به‌عمل آمد و سطح معنی‌داری داده‌ها در آزمون مزبور بیشتر از پنج صدم به‌دست آمد، لذا نسبت به نرمال بودن داده‌های تحقیق اطمینان حاصل گردید.

به‌منظور بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی،مسولیت‌پذیری و باورهای مشترک اعضا ومتغیر وابسته کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی که از نوع فاصله‌ای و نرمال می‌باشند، از آزمون رگرسیون استفاده گردید که نتایج حاصل از آزمون فوق در جدول شماره سه آمده است. همان‌طوری‌که در جدول شماره سه ملاحظه می‌شود، تاثیر متغیرهای مستقل، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسولیت‌پذیری و باورهای مشترک اعضا بر کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های مورد مطالعه به‌عنوان متغیر وابسته در سطح اطمینان نود و نه درصد sig=۰/۰۰۰ مثبت و معنی‌دار است، همچنین شدت همبستگی هرکدام از متغیرهای مستقل با متغیر وابسته که در جدول شماره دو آمده

جدول(۳) نتایج آزمون رگرسیون بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته کنش مشارکتی اعضا

شرح	ضریب رگرسیون	سطح معنی‌داری	تعداد نمونه	عرض از مبدا	شدت همبستگی
متغیر اعتماد اجتماعی	۰/۵۰۷	۰/۰۰۰	۵۹۱	۱۱/۵	٪۷۵/۸
متغیر مسئولیت‌پذیری	۰/۲۸۰	۰/۰۰۰	۵۹۱	۲۰/۲	٪۶۷/۸
متغیر انسجام اجتماعی	۰/۲۸۷	۰/۰۰۰	۵۹۱	۲۱/۴	٪۶۴/۴
متغیر باورهای مشترک	۰/۲۶۵	۰/۰۰۰	۵۹۱	۱۷/۵	٪۵۷

جدول(۵) نسبت‌های بحرانی متغیرهای تحقیق

متغیر	P	C.R	S.E	ESTIMATE
اعتماد اجتماعی	۰۰۰	۴/۰۸۳	۰/۴۵۸	۱/۸۷۲
مسئولیت پذیری	۰/۰۱۱	۲/۵۳۱	۰/۱۸۵	۰/۴۶۸
انسجام اجتماعی	۰/۰۳۶	۲,۰۱	۰/۱۹۷	۰/۳۹۷
باور های مشترک	۰۰۰	۷/۸۱۴	۰/۰۹۵	۰/۷۴۵

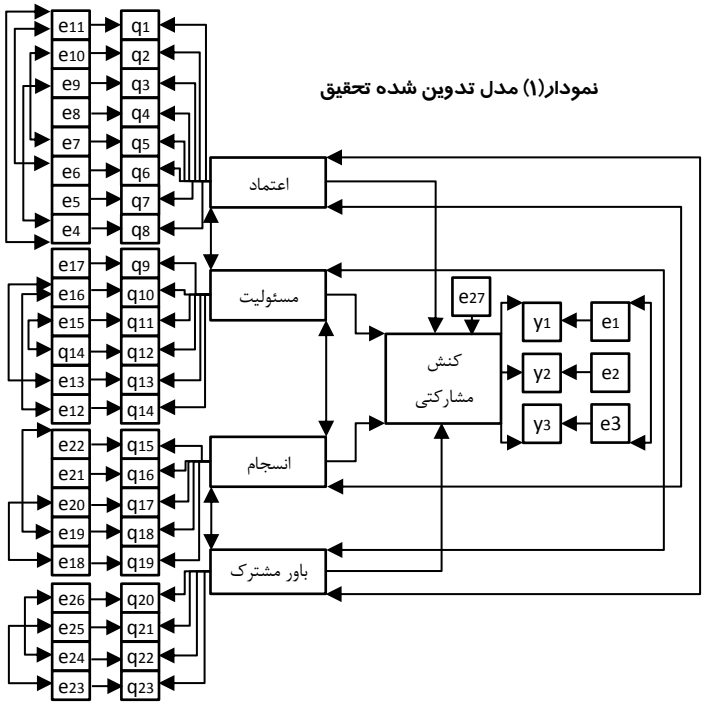
اعضا با مشارکت آن‌ها در اداره امورتعاونی رابطه‌ای ملاحظه نگردید، حال آن‌که ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که سایر متغیرهای دموگرافیک تحقیق که در جدول

wnloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]

اســت، بیانگر وجود رابطه‌ای مستقیم ومثبت ونسبتا قوی بین متغیرهای مســتقل و وابســته اســت، بدین معنی که با افزایش میــزان هر کدام از متغیرهای اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسولیت‌پذیری و باورهای مشــترک اعضا، میزان کنش مشــارکتی اعضا نیز افزایش پیدا می کند.

معادلات ساختاری تحقیق: در این بخش از تحقیق، تاثیر متغیرهای اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسولیت‌پذیری و باورهای مشترک اعضا بر میزان کنش مشــارکت اعضــا تعاونی‌های تولیدی، از طریق نرم افزار AMOS با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفته اســت. بدین منظور، ابتدا مدل تحلیل عامل و تحلیل مســیر برای متغیرها و ابعاد آن‌ها از طریق نرم افزار AMOS انجام گرفت. پس از طراحی مدل اولیه، مدل ســاختاری اصلاح شــده تحقیق بشکل ذیل ترسیم گردید.

نمودار(۱) مدل تدوین شده تحقیق

برازش و نیکویی مدل: بر اســاس داده‌های جدول شماره چهار کای اســکوئر غیــر معنــادارCMIN برابــر ۸۶۶۷/۶۱۷ مدل مفروض که نزدیک کای اسکوئر مدل استاندارد است و سطح معناداری P=۰۰۰ نتیجــه‌ای مطلوب را بــه نمایش می‌گذارد، اما در ایــن میان نقش درجه آزادی نیز از اهمیت برخوردار اســت. هرچه درجه آزادی مدل از درجه آزادی یک مدل اشــباع شده که برابربا صفراست و به درجه آزادی یک مدل استقلال نزدیک شود،باید تلقی مطلوبتری از مدل داشت.

تعــداد پارامترهای آزاد برای مدل تدوین شــدهNPAR که مقدار آن چهل و نه است نشان می‌دهد که در تدوین مدل به راحتی به هزینه کردن درجات آزادی پرداخته نشــده و این وضعیت قابل قبول اســت. نسبت کای اســکوئر به درجه آزادیCMIN/DF برای قضاوت در مورد مدل تدوین شــده وحمایت داده‌ها از آن، شاخص مناسبتری اســت. برای این شــاخص مقادیر یک تا پنج مناسب ومقادیر نزدیک به دو تا سه بسیار خوب تفسیر می‌شــود.(۲۳) در جدول شماره چهار مقدار کای اسکوئر نسبی ۱/۴۸ اســت کــه از مقبولیت مدل حکایــت دارد. شاخص ریشه دوم میانگین مربعات باقیمانده RMSEA نشــان می‌دهد که آیا مدل تدوین شــده را می‌تــوان قابل قبول دانســت یا خیر، این شــاخص به‌عنوان یکی از شــاخص‌های برازش خوانده می‌شــود، مقــدار آن بین یک تا صفر تغییر می‌کند و هرچه مقدار به‌دســت آمده کوچکتر باشــد، مدل تدوین شده قابل قبولتــر تلقی می‌شــود.(۲۴) مطابق داده‌های جدول شــماره چهار مقدار هفت صدم برای مدل تدوین شــده حاکــی از قابل قبول بودن مدل است. شاخص‌های تطبیقی نیز به‌منظور بررســی قابل قبول بودن مدل بر مبنای مقایسه آن با مدل اســتقلال تدوین شــده است. این شاخص‌ها مقادیری بین صفر تا یک را به‌خود می‌گیرنــد مقادیــر بالای نود صــدم در اغلب منابع به مقادیر قابل قبول تفســیر شده است. (۲۵) در جدول شماره چهار شاخص برازش توکر لویسTLI برابر با نه صد و هشت هزارم و شاخص برازش تطبیقیCFI برابر نهصدو و یک هزارم است و از آنجایی که مقادیر آن‌ها بیــش از نود صدم اســت، لذا بر اســاس این شاخص‌ها این مدل قابل قبول تلقی می‌شود.

عــلاوه بــر شــاخص‌های فــوق، بررســی شــاخص‌های مقتصد نیز برای مقبولیت مدل ضروری است، برای شــاخص برازش هنجار شده مقتصدPNFI و شاخص برازش تطبیقی مقتصدPCFI مقادیر پنجاه صدم وبالاتر قابل قبول تلقی می‌شــود.(۲۴) درجدول شــماره چهــار مقدار شــاخص برازش هنجار شــده ششصد و پانزده هزارم و مقدار شاخص برازش تطبیقی مقتصد هفتصد و هشتاد و چهار هزارم می‌باشــد که هر دو پارامتر مقادیر قابل قبولی را نشــان می‌دهند. لذا مطابق شــاخص‌های

wnloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]

کلی برازش مدل که شـاخص‌های اصلی آن در جدول شـماره چهار آمده است، می‌توان بیان داشـت که مـدل تدوین شـده تحقیق قابل قبول می‌باشـد. همچنین بررسـی مقدار نسـبت بحرانیC.R مدل معادلات ساختاری تحقیـق طبق اطلاعـات جدول شـماره پنج برای هر کدام از متغیرها در سـطح معنـی‌داری کوچکتر از پنج صدم، از میزان یک و نود و شش صدم بیشتر است. این مقادیر به‌معنای وجود تفاوت معنادار ضریب تاثیر محاسـبه شده با صفر است، به‌عبارت دیگر کلیه بارهـای عاملی دارای تفاوت معنی‌دار با مقدار صفر هسـتند، لذا این موضوع نشـان دهنده وجود رابطه معنی‌دار میـان متغیرهای اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسولیت‌پذیری و باورهای مشترک اعضا با کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش وجود رابطه میان متغیرهای سابقه عضویت، تحصیلات، سن اعضا و گرایش تعاونی با کنش مشارکتی اعضا را نشان داد، در حالیکه بین جنسیت، وضعیت تاهل اعضا و میزان مشارکت آن‌ها در اداره امور تعاونی رابطه معناداری مشاهده نشـد. همچنین، یافته‌های پژوهش ناشی از آزمون‌های پیرسـون، رگرسیون ومعادلات ساختاری حاکی از وجود رابطه مثبت ومعنی‌دار بین متغیرهای اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی،مسولیت‌پذیری وباورهای مشترک اعضا با کنش مشارکتی اعضا تعاونی‌های تولیدی در اسـتان لرستان می‌باشد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش احسانی۲۰۱۳، شریف‌زاده۲۰۱۳، انصاری۲۰۱٦، جلودار ملانیا۲۰۱۷، لادل۱۹۹٤، اینترنام۲۰۰۷، مسـیمینگو۲۰۱٤، اسلامی۲۰۱۳، میرزایی۲۰۱٦، تایو عبدولهی۲۰۱۱ و کیا آو لیانگ۲۰۱۵ همسو می‌باشد، زیرا که در تحقیقات مزبور بر وجود رابطه بین عوامل اجتماعی نظیر اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسولیت‌پذیری وباورهای مشترک و مشارکت اعضا در اداره امور تعاونی‌های تولیدی تاکید شده است. نتایج این تحقیقات بیانگر این است که وجود اعتماد اجتماعی بالا در میان اعضا تعاونی‌های تولیدی، میزان مشارکت آن‌ها را در امور تعاونی افزایش می‌دهد، همچنین در تحقیقات مزبور تاکید شـده اسـت، چنانچه اعضا تعاونی‌های تولیدی از انسجام بالایی برخوردار باشـند، مشـارکت آن‌ها نیز در اداره امور تعاونی‌ها ارتقا می‌یابد. مطابق نتایج پژوهش‌های فوق به‌ویژه پژوهش‌های انصاری۲۰۱٦،جلودار ملانیا۲۰۱۷ و مسـیمینگو۲۰۱٤ چنانچه اعضا از باورهای مشـترکی نسبت به تعاونی برخوردار باشند، حضور ومشـارکت آن‌ها در اداره تعاونی نیز افزایش خواهد یافت. در پژوهش‌های اخیر، بالاخص پژوهش‌های باختر۲۰۱٦ و اسکریمژور۲۰۰٦ وجود رابطه معنی‌دار بین مسولیت‌پذیری اعضا با مشارکت آن‌ها در اداره امور تعاونی تایید شده است.

بررسی ارتباط یافته‌های پژوهش با نظریه‌های اجتماعی مورد استفاده نشان می‌دهد که متغیر اعتماد اجتماعی با نظریه سرمایه اجتماعی کلمن هم راستاسـت، زیرا از دیدگاه کلمن، اعتماد جز اساسـی سـرمایه اجتماعی است که نشان دهنده اطمینان به هنجارهای کنش در روابط اجتماعی اسـت و مولفه‌های سـرمایه اجتماعی با فراهم آوردن زمینه‌های کنش اجتماعی فرد، موجب تسـهیل مشارکت اجتماعی وی می‌شـوند. متغیر اجتماعی انسجام اجتماعی در این پژوهش با نظریه وفاق اجتماعی دورکیم همسوست، به‌خاطر اینکه دورکیم معتقد است، هرجا همبستگی اجتماعی نیرومند باشد، عامل نیرومندی در نزدیک کردن افراد به هم خواهد بود که نتایج این پژوهش نیز بیانگر ارتباط مثبت ومعنی‌دار انسجام اجتماعی با کنش مشارکتی اعضا بود. یافته‌های حاصل از آزمون‌های متغیر مسولیت‌پذیری بیانگر هم راستا بودن آن با نظریه کنش اجتماعی میلر است، به نظر میلر، مسولیت‌پذیری لازمه کنش جمعی است و عامل وابستگی افراد به یکدیگر و درگیری آن‌ها در امور گوناگون جامعه، عامل مسـولیت‌پذیری اجتماعی می‌باشد، که نتایج بررسی متغیر مسولیت‌پذیری تحقیق نیز نشان داد که بین مسولیت‌پذیری و کنش مشـارکتی اعضا ارتباط مسـتقیم وجود دارد. بررسی متغیر باورهای مشترک اعضا نیز نشان می‌داد که با نظریه کنش موجه ایزن و فیش باین هم‌پوشـانی دارد، زیرا نظریه کنش موجه بیان می‌دارد که اکثر رفتارها به این دلیل انجام می‌شـود که مردم به نتایج اعمال خود فکر می‌کنند و برای حصول پاره‌ای نتایج و پرهیز از برخی دیگر دست به انتخاب منطقی می‌زنند.

در مجموع می‌توان گفت در بعد تجربی نتایج رگرسـیونی و معادلات سـاختای حاکی از وجود رابطه مثبت و معنادار بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته می‌باشد.

محدودیت‌ها: پرا کندگی جامعه آماری، دور از دسترس بودن بسیاری از افراد مورد مطالعه به‌ویژه اعضای تعاونی‌های کشـاورزی، مراجعه حضوری بیش از یک بار به تعدای از نمونه‌های مورد مطالعه، کمبود منابع علمی دسـت اول از جمله

wnloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]

محدودیت‌های اساسی این پژوهش بودند.

پیشنهادها: با توجه به نتایج، پیشنهاد می‌گردد مسولین و مدیران تعاونی‌های مورد مطالعه، موارد پیش رو را رعایت وپیگیری کنند:۱- انجام اقدامات اعتمادساز برای اعضا تعاونی‌ها از سطح بین فردی به سطح درون گروهی و تعمیم یافته در تعاونی‌ها. ۲- زمینه‌سازی لازم در راستای ارتقا مسولیت‌پذیری اعضا از طریق سازوکارهای حمایتی، تشویقی ومدیریتی مطابق آیین نامه‌های اجرایی بخش تعاونی کشور. ۳- فراهم سازی زمینه مشارکت همه اعضا در ابعاد مالی، مدیریتی در راستای تحکیم انسجام درونی تعاونی از طریق حضور آن‌ها در مجامع عمومی-فوق العاده و جلسات وتصمیم‌گیری‌های تعاونی. ٤- برگزاری دوره‌های آموزشی مناسب و فعالیت‌های فرهنگی در راستای ارتقا باورهای مشترک اعضا و شفاف‌سازی سازوکارهای تعاونی و رعایت قوانین ومقررات بخش تعاونی وهمچنین عمل به اصول تعاون و مقررات بخش تعاون.

منابع

References:

1-Nozari. Reading Habermas, an introduction to the thoughts and theories of Jorgen Habermas, Tehran: publication of Ney;2011. [Persian]

2- Ebrahimi A. Strategies for promoting participation of members in trade unions and cooperatives, Tehran: publications of the ministry of cooperatives;2014. [Persian]

3- Feyzabadi H . Investigating and analyzing the characteristics of the country's top cooperatives, Taavon magazine;2009, 20 (204), 129-147. [Persian]

4- Sha'ban A. Principle of agricultural extension and training in agricultural economics, Payam Noor publications;2009. [Persian]

5-Ghaffari. G , Niazi M. Participation sociology. Tehran: Nazdik publication;2008. [Persian]

6-Chelpay M. Social analysis in action space, Tehran, Ney publication ;2006 . [Persian]

7- Sharepour M .The erosion of social capital and its consequences, Journal of sociology, first year, no. 2, academic publishing:2011. [Persian]

8- Athary Z , Ali B. Agricultural perception analysis of Kermanshah county from cooperatives, Iranian journal of agricultural economics and development research, No:41 , 2010; pp: 576-565. [Persian]

9- Miller D . Guidance for social surveys and surveys, translation by Houshang Nayebi, Tehran, publication of Ney;2011. [Persian]

10-Alavi A . Investigating the pattern of citizen participation in city affairs, Tehran, municipality publications ;2001. [Persian]

11- Ehsani N and et al . Factors affecting the participation of agricultural cooperatives in Ilam province, volume 23, number 10;2012. [Persian]

12- Sharifzadeh A and et al. Investigating the factors affecting members' participation in rural cooperative management, master's thesis, faculty of agriculture, Gorgan university ;2014. [Persian]

13- Ansari H and et al. A survey on the social factors affecting the participation of members of cooperative producers in Tehran province, quarterly journal of cooperatives and agriculture, Vol. 5, No. 3 ;2016. [Persian]

14- Jelodar Molaniya S . A Study on the factors affecting the level of women's participation in Golestan provincial cooperatives, quarterly journal of socio-cultural development studies, Vol. 5, No. 2;1016. [Persian]

15-Ladele A. A Olown, . Socio-economic impact of agricultural co-operative organisations:empirical evidence from Nigeria. Journal of rural development and administration Vol. 27, 1-15 ;1998

16-Entrnam, P. Reactions of Spanish cooperatives to globalization: Indeal discourse types. Journal of rural cooperation, 2007 ,32(11), 11-41

17- Msimango B. & O. I. Oladele. Factors influencing farmers' participation in agricultural cooperatives in Ngaka Modiri Molema. Journal of humanecology. Vol. 44,20013, p:113-119

18- Islam, B and et al . The impact of social capital on the effectiveness of productive cooperatives, Quarterly Journal on Social Welfare, Vol. 3, No. 11,2012

19-Mirzaei M and et al. Organizational determinants of farmers participation in production cooperatives. Journal of rural research and planning, Year 4, No. 1,2016

20-Scrimgeour F, McDermott A, Saunders C , Shadbolt N, & Sheath, G. New Zealand grbusiness success: an approach to exploring the role of strategy, structure and conduct on firm performance. Paper resented at to New Zealand agricultural and reaource economics society, August 2006 conference 25-27

21- Abdulahi T, Olabisi B. The Performance of Agricultural Cooperative Societies under the National Programme on Food Security in Enugu State, Nigeria , Review of Public Administration & Management Vo. 1 No. 2;2011

22- Kia aoe, L. Social capital, participation of members and operations, journal of international management of food and food industries of China, volume 18, Issue 1;2015

23-Shomakher R, and Lomex R. Structural equation modeling, translation by Vahid Ghasemi, Jamehshenasan publication;2004. [Persian]

24-Ghasemi V .Structural equation modeling in social researches using AMOS graphics, Theran, Jamehshenasan publication ;2013. [Persian]

25-Abarashi A, Hosini Y. Structural equation modeling, Thran, Jamehshenasan publication ;2003. [Persian]

wnloaded from socialworkmag.ir on 2026-11-02]